

Woensdag 16 juni 1915 – ochtendeditie

Geen berichten over België.

Woensdag 16 juni 1915 – avondeditie

Uit België.

De heer Frits Wirtz Jr. te 's Gravenhage schijft ons:

De bladen hebben mededelingen verstrekt, dat te Luik en omgeving verschillende ongeregelheden hebben plaats gehad, die een dusdanige omvang aannamen, dat de Duitse militaire autoriteiten moesten ingrijpen. De reden van deze onlusten was hoofdzakelijk hongersnood bij de vele fabrieks- en mijnwerklieden.

Wel voorziet het American Relief Committee te Rotterdam reeds voor een deel in de behoefte aan voeding der Belgen, doch dit mag volgens zijn statuten slechts aan de gemeenten leveren. Nu kunnen de verschillende gemeenten niet meer dan een zekere hoeveelheid per hoofd geven, zodat mijnwerkers, fabrieksarbeiders en winkeljuffrouwen, kantoorbedienden en ouden van dagen allen evenveel krijgen.

De mijnwerkers en fabrieksarbeiders van Luik en omgeving werden niet voldoende gevoed. Vandaar de werkstakingen, onlusten enz. Verscheidene grote ondernemingen hebben besloten maatregelen te zullen treffen, zodat de arbeiders, ongeveer 18.000 in getal, meer voeding zullen krijgen.

Als gedelegeerden hebben zij benoemd voor België: de heren Marcel Habets en Rene Henry, voor Nederland: Frits Wirtz Jr. Het secretariaat zal gevestigd zijn bij de Nederlandse gedelegeerde,

Kneuterdijk 7 b, 's Gravenhage. Dank zij ook de bemoeiingen der heren Fleskens, Linthorst Homan en Benkoens, is er een grote organisatie verkregen voor de voeding der bedoelde werklieden.

Duitse oorlogsliteratuur over België.

Brussel, 12 juni.

Zette ik in mijn vorig artikel uiteen welke aanwijzingen er waren om ons de koers te doen kennen, die de Duitse bewindhebbers bij de behandeling der Vlaamse vraagstukken blijken uit te willen, in deze brief zal ik enige geschriften bespreken, waaruit de bijzondere belangstelling, welke het Duitse volk te dezer zake heeft, nader zal blijken.

In de eerste plaats dan komt in dit verband in aanmerking een werkje, dat juist voor het uitbreken van de tegenwoordige oorlog verscheen; een omstandigheid, waarvan het belang door iedereen terstond zal worden ingezien. In mei 1914 n.l. schreef dr. Oszwald, een assistent van prof. Lamprecht, de onlangs overleden beroemde Duitse historicus, in de Preussische Jahrbücher een studie: Zur Belgischen Frage, Der Nationalitätenkampf der Vlamen und Wallonen; de korte tijd daarna voorgevallen gebeurtenissen wettigden daarop een herdruk alleszins en zo werd in maart 1915 het artikel terug als brochure herdrukt. Terecht wijst de schrijver er dan ook in zijn voorwoord op, dat een opstel over de toestanden in België op het huidig oogenblik in Duitse kringen een grotere belangstelling zal verwekken, omdat het lot en de toekomst van het land en zijn bewoners bij de beslissing der Duitse wapens berusten. Maar, gaat hij voort, voor alles pleitte voor een herdruk de omstandigheid dat het opstel voor het uitbreken van de oorlog geschreven en verschenen is. Heden toch zal zelfs de kalmste toeschouwer onder de indruk der geweldige oorlogsgebeurtenissen staan; hartstochten en

wensen, hoop en vrees zullen hun invloed op zijn oordeel uitoefenen. Destijds echter kon de schrijver het uitbreken van de oorlog niet voorzien en nog minder hoe het verloop daarvan zou zijn. Niet onder de invloed van de vraag in welke verhouding België eenmaal tot het Duitse rijk zou kunnen komen, werd toen gepoogd de verschillende krachten, waarop de Belgische binnenlandse politiek steunt, aan te wijzen. Het Belgische nationaliteitsvraagstuk spoedde zich naar een oplossing, die er ook zonder de huidige krijg binnen niet al te lange tijd gekomen zou zijn. De in de loop der tijden gegroeide krachten kunnen een tijdlang onderdrukt worden, maar zij zijn sterker dan het ogenblik en zullen voor België's ontwikkeling ook in de toekomst van gewicht zijn. Deze overwegingen wettigden dus, volgens de schrijver, een herdruk van zijn artikel, dat van grote zakenkennis getuigt en een werkelijk juist beeld van oorsprong en wezen der Vlaamse beweging geeft.

Dat de Vlaamse beweging een pangermanistisch streven in zich zou hebben, bestrijdt dr. Oszwald. Reeds in de aanvang van zijn studie waarschuwt hij tegen deze verkeerde voorstelling met deze woorden. Van Franse en Waalse zijde wordt sedert jaren de beweging als pangermanistisch gekenmerkt, waarbij dan onder pangermanistisch "allduitsch" verstaan wordt. De Vlamingen zelf verzetten zich hiertegen ten sterkste en nemen, ten bewijze daarvoor, een afwijzende houding tegen de wensen van hun Duits-Belgische landgenoten aan. Ook in Duitsland vindt men brede kringen, welke de Vlamingen als Nederduitse broeders beschouwen, en menen dat hun beweging een strijd is van het "Dutische Volkstum" tegen het "Franzosestum". Dit alles is verkeerd en komt daaruit voort, meent de schrijver, dat er in het Duits geen samenvattend, historisch overzicht over deze kwesties bestaat, terwijl het enkele wat er hier en daar verspreid over gevonden wordt, een onjuiste of scheve voorstelling is. Deze lacune aan te vullen is dan

ook het doel van de schrijver geweest, en hij is daarin dunkt mij geslaagd; zijn kort en duidelijk overzicht is juist en zal zeker de belangstelling in deze vraagstukken bij de Duitsers bevredigd hebben. Wij zullen dr. Oszwald echter in zijn beschouwingen niet stap voor stap volgen, vooral waar de grote lijnen in de Nederlandse kringen, die zich voor dit alles interesseren, bekend mogen verondersteld worden. Alleen lijken mij de slotwoorden van het boekje belangrijk genoeg om ze hier vertaald weer te geven. Het Duitse volk kent de gehele beweging volstrekt niet of beoordeelt haar uit alduits oogpunt. Dat dit verkeerd is, bewijst de geschiedenis der beweging, die uit het Vlaamse volk zelf gegroeid is en die hoofdzakelijk gevoed wordt door haar enge verbinding met de Nederlandse stam. De Vlamingen willen zelf hun doel bereiken en zouden zelfs hulp van buitenaf weigeren; van het buitenland verlangen zij alleen het begrijpen van hun strijd en sympathie.

De Vlaamse Beweging, die voor het behoud van de moedertaal vecht, is democratisch, liberaal en klerikaal. De Vlaamse beweging, die voor het deelnemen van haar volk aan de moderne beschaving vecht, is democratisch en slechts liberaal. Zo was haar uitgangspunt, zo zal haar einde ook zijn, maar alleen dan, wanneer in de boezem der Vlamingen zelf een sterke liberale partij opgroeit, die bij het rasverschil tegenover de liberale Walen het evenwicht kan houden. Dat zou echter een scheiding van de Belgische staat betekenen. De grootste tegenstand voor de Vlaamse beweging wortelt in de Fransgezinde plutocratie van het eigen volk.

Zo eindigde het boekje, waarna bij de herdruk de volgende zinnen werden toegevoegd.

Zo waren de toestanden voor het uitbreken van de oorlog, maar de strijd tegen de Duitse legers heeft met één slag alle tegenstellingen omver geworpen, Vlamingen en Walen streden als Belgen voor hun

land. Nu echter, nadat België een half jaar door Duitse troepen is bezet, zijn er toenemende aanwijzingen dat de oude nationale haat tussen Vlaming en Waal weer oplaait. De leiders der Vlaamse Beweging werken alweer voor het oude doel en wijzen er met voldoening op dat Duitse officieren zich door Vlaamse leermeesters in de zo achteruitgezette moedertaal laten onderwijzen. Het opruimen van het Frans uit het Vlaamse land door het Duitse gouvernement-generaal heeft hun jarenlange eisen plotseling bevredigd. Dat zij daardoor reeds vrienden van de veroveraar zouden zijn geworden, mag men daaruit weliswaar nog niet besluiten, maar in ieder geval schijnen de Vlaamse wensen en hun verhouding tot de Waalse eisen de punten te zijn, waarbij de Duitsers voor een gezonde ontwikkeling van België in de toekomst een grote rol zullen kunnen vervullen.

Dit alles zijn zeker opmerkingen, die het overwegen waard zijn; in een volgende brief stel ik mij voor ze in verband met andere geschriften nog nader te bespreken.